

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

גה א מיי פ"א מהל' מברי' הל' ז ופ"ו מהל' מלוה וזה הלכה ד וע"י בהשגות וממנה משנה סגן עשין פז טושי"ע י"ד ס"י קסד ספ"י ד וטושי"ע ח"מ ס"י ח טושי"ע ט וטע"י ד:

גה ב ג טושי"ע ח"מ סס ספ"י ט בהג"ה:

ס ה מיי פ"א מהל' מברי' הל' ז ו סגן עשין פז טושי"ע ח"מ ס"י ח טושי"ע יג:

סא ה מיי פ"ו מהל' מלוה וזה הל' ד ועיין בהשגות ובמ"מ סגן לאחין ק"ג טושי"ע י"ד ס"י קסד ספ"י ד וטושי"ע ח"מ ס"י ח טושי"ע יג:

סב ד טושי"ע ח"מ ס"י ח טושי"ע יג:

סג ז ח מיי פ"ב מהל' מברי' הל' ז סגן עשין פז טושי"ע ח"מ ס"י ח טושי"ע יג:

אי קפיד בדמי קני. פי' בקונטרס אם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות משווי קנה דא"כ הל"ל דלא ליתולו מטלטלין ואמאי קאמר דלא ליתולו ארעיה ועוד דהא דמקפיד למכרן בפתות משויין דלמא משום דידע דאסמכתא לא קניא אע"ג דאית ליה לאהדורי אוזוי אי לא אסמכתא היינו משום דליקו בהימנותיה אבל למכור בפתות לא וכן מה שפירש אי קפיד בלרעה למוכרה אפי' בשויה ודאי קני ואמאי דלמא קפיד משום דאסמכתא לא קניא ונראה לפרש אי קפיד דדמי שהקפיד בשעת הלוואה ליקח עליה שויה בזה התנאי א"כ דעתו היה להשקעה ביד המלוה ופריך דלמא כי היכי דלא ליתולו ארעיה ולזול אלא אי קפיד בלרעה שאינו רואה לעשות שום תנאי שיש בו זלוול אלא אי קפיד בלרעה שאינו רואה לעשות תנאי זה בשום קרקע אלא בזה א"כ אין דעתו לפדותה:

איבעית אימא דאמר ליה קני מעכשיו א"ל מר ינוקא ומר קשישא בני דרב חסדא לרב אשי הכי אמרי נהרדעאי משמיה דרב נחמן האי אסמכתא בזמניה קניא בלא זמניה לא קניא א"ל כל מידי בזמניה קני בלא זמניה לא קני דלמא הכי קאמרתו אישכחיה בגו זמניה וא"ל קני קני בתר זמניה ואמר ליה קני לא קני מאי טעמא מחמת כיסופא הוא דקאמר ליה ולא היא דאפילו בגו זמניה נמי לא קני והאי דקאמר ליה קני קא סבר כי מטי זמניה לא ליתוי לישרדן אמר רב פפא האי אסמכתא זימנין קניא זימנין לא קניא אישכחיה דקא שתי שכרא קני דקא מהפך אוזוי לא קני א"ל רב אחא מדפתי לרבינא דלמא ללפכווי פחדיה קא שתי אי נמי איניש אחרינא אסמכיה אוזוי אלא אמר רבינא אי קפיד בדמי ודאי קני אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא דלמא סבר כי היכי דלא תיתויל ארעיה אלא אמר רב פפא וא"י קפיד בארעא ודאי קני ואמר רב פפא אף על גב דאמור רבנן אסמכתא לא קניא אפותיקי הויא למיגבא מינה א"ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא מי קאמר ליה קני לגוביינא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא ואי אמר קני למיגבא מיניה קני סוף סוף אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא אלא אפותיקי דקאמר רב פפא מאי היא א"ל דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזו ההוא גברא דזבין ליה ארעא לחבריה באחריות א"ל אי טרפו ליה מנאי מגבית לי מעידי עידית דאית לך [ב] אמר ליה מעידי עידית לא מגבינא לך דבעינן למיקם קמאי אלא מגבינא לך מעידית אחרים דאית לי לסוף טרפוה מיניה אתא בדקא שקיל לעידי עידית סבר רב פפא למימר מעידית א"ל והא קיימא א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ולימא ליה כי אמרי לך אנא [ג] מגבינא לך דהוה עידי עידית קיימא השתא קיימא ליה עידית במקום עידי עידית רב בר שבא הוה מסיק ביה רב כהנא וזוי א"ל אי לא פרענא לך ליום פלוני גבי מהאי חמרא סבר רב פפא למימר כי אמרינן אסמכתא לא קניא הני מילי בארעא דלאו לזבוני קיימא אבל חמרא כיון דלזבוני קאי בזווי דמי א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא הכי אמרי' משמיה דרבה יכל דאי לא קני אמר רב נחמן השתא דאמור רבנן אסמכתא לא קניא הדר ארעא והדרי פירי למימרא דסבר רב נחמן ימחילה בבעות לא הויא מחילה והאיתמור [ד] המוכר פירות דקל לחברו אמר רב הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משבאו לעולם אין יכול לחזור בו ואמר רב נחמן [ה] מודינא דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מיניה התם זבני הכא הלוואה אמר רבא הוה

ואיצטע אימא מהני דא"ל מעכשיו קנה. אם לא אתן לך (ה) עד שלש שנים דלאו אסמכתא היא אלא קנין גמור היא שע"מ מכר גמור החזיק בה מעכשיו דממס הללו ואחילי אחילי גביה וזה קיבל עליו שאם יחזיר לו מעותיו עד שלש שנים יקבלם והפירות לרבי יהודה לוקח אוכלין ולרבנן משלשין אותן: **בזמניה קניא.** קס"ד הגיע זמן ולא נתן לו מעותיו: **בלא זמניה.** קודם שהגיע: **אשכחיה.** לזה: **בגו זמניה.** וא"ל קני לא אפדנה עוד: **קני.** דגמר ואקני דאי לא למה ליה למימר ליה הלל אין יכול עכשיו לתצטע: **לא ליטי לטורדן.** ולדחיה בעלמא משום כיסופא: **אשכחיה.** ציוס הזמן: **דשתי שירא.** בנות. אין זה ע"כ לחזור אחר פדיון שדהו ודעתו לשקעה: **לפכווי פחדיה.** להפגי דאגמו שדואג על המעות דלמתי (מהל"ס קד) ויין ישמח: **אי קפיד דדמי.** אם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות משוויין: **ודאי קנה.** אינו חש אם משקע שדהו: **דלא פיסולו ארעיה.** שאם יראה אותו מחזר אחר מעות ומוכר נכסיו בפתות מחזר לקרקעו ולעולם אנוס הוא ולא גמר ומקני: **קפיד בלרעה.** שלא ימכור שום קרקע אפילו בשוויין: **למיגבא [ט] ביה מיניה.** קונה בה כנגד מעותיו ואם לא לפרוע המעות לאחר זמן לא יקבלם: **סוף סוף אסמכתא היא.** דלא א"ל קני לגוביינא אלא אם איני נותן לך מכאן ועד שלש שנים הדר הויא לה אסמכתא דלל דאי אסמכתא הוה: **אלא אפותיקי דרב פפא היכי דמי.** דגבי אסמכתא תיהוי אפותיקי: **דא"ל לא יהא לך פרעון אלא מזה.** אף בתוך שלש שנים ואם אין אני נותן לך מגופה כנגד מעותיך עד שלש שנים תהא כולה שלך כהא אמר רב פפא דאע"ג דלא קניא למיהו כוליה דידיה לאחר ג' אפותיקי הוי לגוביינא דבלאו אסמכתא נמי שויה אפותיקי: **מגבינן לי.** כנגד מעותי מעידי עידית דאית לך: **צידקא.** שטף. נהר שטפה לעידי עידית וכשכא זה לגבות מן העידית כפי תנאו אמר לו לא מיגבינא אלא לך אלא. לגבות אחרת שיש לי: **כי אמניא חמרא.** ופסק דמיס ולבסוף אייקר: **והדרא פירי.** [ג] לאחר שלש אס חלנן לוקח: **מחילה בטעות.** כי האי דהמוכר סבר שהיא קנייה ללוקח ומן הדין אוכל פירות ומחיל על אכילתו: **מוכר פירות דקל.** קודם שחננו פירותיו: **עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו.** אם בא לחזור בו קודם שחננו פירותיו חזר [ד] דאפילו למ"ד [יבמות דף ק"ג.] אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הני מילי שבה לחזור אחר שבה לעולם: **משבאו לעולם אינו יכול לחזור בו.** דקסבר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם חל לכשיבא לעולם: **שהיה המכר חל לכשיבא לעולם:** אף משבאו בו. דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **לא מפקינן מיניה.** שהרי כל זמן שלא חזר מחיל על אכילתו. ואע"פ שבטעות שלא היה יודע שיוכל לחזור מחילה היא: **הכא הלוואה היא.** ומיחזי כרצית המרצה בפירות דמתניתין (ל"ג ס:): הוה

[א] [ע"י פרש"י כחובות פט: ד"ה מר ומי' ב"ב ז: ד"ה מר ינוקא:] ט [תענית יג: ע"ש, א] [ב"ק נ"א, ד] מעידות מגבינא ר"מ, ט [ימות נ"ג, ו] ג"י רש"י לך לג' שנים, ו [לקמן קד:]:

הגהות הב"ח

[א] רש"י ד"ה ואיצטע וי' אם לא אתן לך מכאן ועד שלש שנים: (ט) ד"ה למיגבא מיניה כ"ל ויבית ביה נחמן:

הגהות הגר"א

[א] ג"י אי קפיד בלרעה כו. ב"ב ר"ף ורמב"ם השמטוה דס"ל דרבה דלמא לקמן כל דאי לא קני פליג אהא (ועמ"ש רבנו בחיי"מ סי' ר"ז ס"ק ב"ב:) [ב] שם ח"ל מעידי עידית כו. ב"ב הטור ס"ס ק"ב כמד אם המנה לשלש מעידות וה"ל עידי עידית ונפסקה כו ולמד מעבדא דכאן וי"ע (מ"ש ב"ב) ס"ס ק"ב דלא כהש"ך (ס"ג): [ג] רש"י ד"ה והדרא פירי לאחר כו. ב"ב וי"ב הרא"ש ור"פ דבתוך שלש אינו אסור אלא משום רבית ואבן רבית הוא ממש"ל ס"ב אי ועומד ס"ו אי ד"ה פירי כו והרמב"ם כתב אף בתוך שלש וכשעת הדין"ף כן: [ד] שם ד"ה עד שלש דאפי' למ"ד כו. ב"ב וכן לענין דלקני לביע: [ה] תוס' ד"ה התם. ומפר"ם כו. ב"ב ע' הג"א שהקשו ע"ז הפירוש אבל הרא"ש מפרש כפ"ש"י ופירש דכאן שיהיה מיירי דידע ומחיל דלא הוי מחילה אלא משום רבית אסור ע"ש:

מוסף רש"י

מר ינוקא ומר קשישא. שני בנים שוין אלא שבדול קורין לו מר קשישא ולעיר קורין לו מר ינוקא (תשובות ס"ג). המוכר פירות דקל לחברו. ציוס הגשמי, אמר רב הונא עד שלא באו לעולם. אם לא לחזור בו קודם ניסן, שאו הלוואה מוילוף, יכול לחזור בו משבאו לעולם אין יכול לחזור בו. לפי אמו חיל זבני (יבמות ב"ג).

וא"י אמר קני לגוביינא מי קני הא אסמכתא היא. וא"ת והא משמע בסוף פירקין (דף ע"ג:) דלא הוי אסמכתא אלא היכא דאין צידו אע"ג דלא גזים כי היכא דיהיב זוי לחבריה למזבין ליה חמרא ופשע ולא זבין ליה או היכא דגזים אע"ג דצידו כי היכא [ד] דאם אוזיב ולא אעביד שלסם אלפא זוי אכל אם אוזיב ולא אעביד שלסם צמיטבא (שם) דלא גזים וצידו לא חשיבא אסמכתא והכא מנאי אסמכתא איכא אם נותן לו קרקע בחובו וי"ל דחשיב כמו גזים לפי שאין אדם רגיל למכור קרקעותיו כלל ובסמוך גבי חמרא דלמור כל דאי לא קני אע"ג דחמרא למכירה קאי התם נמי כמו גזים חשיב לפי שעדיין לא היה זמן מכר היין וזמנו עתה בזול:

התם וביני הכא הלוואה. פירש בקונטרס הכא הלוואה ומתחזי כרצית שמתחילה בהלוואה צא לידו וכרצית קלוזה דמי ואין אבן רבית דצד הלוואה אלא דצד מכר כגון המרצה בפירות דמתניתין וקשה דאם כן פליג רב נחמן דלרבינא דלמור צריש פירקין (דף ס"ג). משכנתא בלא נכיתא צדיינו אין מחזירין ועוד דלמור לקמן בשמעתין משכנתא באתרא דמסלקי אכל טפי לא מפקינן מיניה ומשמע דליכא מאן דפליג ועוד דמשמע לפירוש הקונטרס דמשכנתא לרב נחמן מחילה בטעות הויא מחילה בר מהלוואה משום דמיחזי כרצית ובכל דוכתין משמע דמחילה בטעות לא הויא מחילה לרב נחמן בחוקת הבתים (ב"ב דף מ"א.) ושם ד"ה אמר גבי רב ענן דשקיל בידקא בלרעה א"ל מחילה בטעות הויא ולעיל צריש המפקיד (דף ל"ה.) גבי ההוא דאפקיד כפי דלמור שומא בטעות הוה ומני נמי (מ"ר דף ל"ה.) צ"ה אומרים הקדש טעות אינו הקדש ובספ"ק דגיטין (דף י"ד.) אמרינן כל קנין בטעות חזר [ו] ומפר"ם הכא הלוואה דהלוה לא הקנה אלא בתורת מכר והמכר אינו כלום דאסמכתא לא קניא נמלא דהוי מחילה בטעות

שמתחילה בהלוואה צא לו וכרצית קלוזה דמי ואין אבן רבית דצד הלוואה אלא דצד מכר כגון המרצה בפירות דמתניתין (ל"ג ס:): הוה

הוא